

СТБ: СКАЛІЧЕНА СОВІСТЬ

Новою жертвою «полювання на відьом» стала дошкільна освіта України

...Другий тиждень поспіль дошкільних педагогів трусить — у прямому розумінні цього слова. Що ж трапилося? А нічого такого: просто подивилися люди одне цікаве кіно. Про дитячі садочки. Така собі симпатична, «пухнаста» тема. Після цього «кіна» хтось потрапив на лікарняний, хтось просто впав у депресію. Деякі вихователі й завідувачі обривають телефони управлінні освіти, аби докритися хоч до когось: «Це неправда, неправда!» Миле кіно, що його було продемонстровано 11 травня на каналі СТБ, а потім повторили вдень 12-го, позиціонувалося як «документальне» і називалося дуже промовисто — «Дитсадок: скалічене дитинство».

Попри «цехову солідарність», іноді трапляється так, що мені буває дуже соромно за своїх колег-журналістів, які плавають нашу другу найдавнішу професію з першою найдавнішою. Ні, я теж не ангел — сім років пропрацювала в газеті зі скаженими тиражами, заробленими віртуозним умінням видушити сльозу чи зойк жаху з безневинного читача. Отже, добре знаю, як це робиться. Але одна справа — відшукати страшну, дивну, дику історію, прискіпливо розпитати її учасників, а потім подати все це читачеві, прикрашене гарніром зі вбивчого заголовка та кричущих підзаголовків. Інша справа — підкраситися до людини з уцеленими словами та камерою, а потім... перевернути все з ніг на голову, привести вигаданих персонажів і врешті-решт повністю спалювати все, за що берешся.

ХТО ПІДСТАВИВ ЗАЙЧИКА-ПОБІГАЙЧИКА?

Наприкінці зими завідувачка ясел-садку у місті Боярка Віра Іванівна Дарага отримала цікавого листа. «До мене звернувся адміністратор ЗАТ «Міжнародний Медіа Центр-СТБ» Юрій Щока з проханням посприяти у проведенні зйомок документального фільму «Дитячі садки» в рамках проекту «Правила життя», — пише жінка. — Зі слів адміністратора... проект передбачав, щоб найкращі студенти навчальних закладів під час проведення зйомок мали змогу продемонструвати свої знання, вміння і навички в роботі з дітьми дошкільного віку».

Жінка погодилася, і в останній день зими зйомки таки відбулися. Потім Віра Іванівна отримала диск з робочими матеріалами.

НАЙСТРАШНІША ЗБРОЯ — ІНФОРМАЦІЙНА

Не дивно, що після виходу фільму в ефір на форумі розпочалося його бурхливе обговорювання. Ось окремі витримки:

— Я не вихователь!!! Я лише мама 6-річної дитини, яка ходить в один із дитсадків, що були показані в передачі! І тепер вона лишилася без улюбленої виховательки, тому що та після показу цієї ЗМОНТОВАНОЇ ЗІ ШМАТКІВ передачі злягла з мікроінсультом... А діти її любили! І з РАДІСТЮ, чуєте ви, із ЗАДОВОЛЕННЯМ йшли до групи. Багато мам мене зрозуміє...

— У будь-якій галузі можна знайти безвідповідальних, недалеких працівників, але є й інші! Чому про них не сказано жодного слова? Як можна судити про дошкільну освіту України по кількох тітках, які ховали свої обличчя?

— Моя дитина ходила до дитсадка протягом трьох років, все було нормально, але ця передача відкрила мені очі...

— Сиджу, перечиту всю, що написали, і реально плачу... В якій гімно-країні ми живемо? Вперше в житті я замислилася про те, яку роль відіграє у нашому житті телебачення. Вперше це торкнулося мого життя. Нездаремно кажуть, що найстрашніша зброя — інформаційна.

З цих милих дівчат — відмінниць педагогічного коледжу, які справді вміють знайти спільну мову з малюками — автори фільму за допомогою брудних технологій зробили справжніх монстрів. На фото — кадри з робочих зйомок у дитсадку Боярки.

Все дуже мило: гарні дівчата, пухленькі малюки. «Чого ти плачеш? — запитує дівчина в білому халаті заплакану дитинку, що не може зліпити звірятко з пластиліну. — Зараз ми твого зайчика вилізуємо».

А потім фільм вийшов на екрани. «Коли ввечері він почався, я три з половиною години не могла відійти від телевізора. Це був шок... — згадує начальник відділу дошкільної освіти Департаменту загальної середньої та дошкільної освіти Тамара Панасюк.

Я потім передивилася це кіно. І справді вражас. Діти, які тікають од вихователів, матраци з клацаннями, пісочниці з болячками. На територіях — шприци і бите скло. Ось вони які насправді наші дитсадки. Сюжет передачі будується на тому, що журналістка разом з психологом прагнуть відшукати безпечний дитсадок. І... звичайно ж, не знаходять. Бо всі вони — справжні клоаки.

Усе це буцімто відбувається у Києві. «Насправді в кадрі — нарізка з різних сюжетів, де показані дитсадки зі... всієї України, — каже Тамара Панасюк. — Одна із завідуючих, наприклад, впізнала свій. Він був у десятці кращих, і колись про нього зняли сюжет».

Але найстрашніше у фільмі — безумовно, вихователі. Брутальні тітки, що лаються матом... Одна з них на ім'я «Ілона» (обличчя — старанно затемнене) розповідає, наприклад, як колола дітей голками за те, що вони не слухалися. Коротше кажучи — не садки, а Дантове пекло...

«СКРОЧЕНИЙ КУРС» МАНІПУЛЮВАННЯ СВІДОМІСТЮ

Окрім малореальних «ілон» та інших страшнуватих бабенцій без облич, які курять і жлуктять пиво на дитячих майданчиках у будиночках, розмальованих зайчиками та ведмежатами, у фільмі є і реальні «чудовиська». Це — майбутні виховательки, так би мовити, «садівниці»,

що в житті (тобто — у кіно!) виявилися пихатими, зухвалими дівками, які вступили до педагогічних коледжів, аби лише отримати «корочки». «Я не хочу працювати!», «Якщо дитина сяде на голову, покараю по-любому» — ось що вони казали на камеру (до речі, їм обличчя не затуляли!). Потім психолог промовив загробним голосом, що, мовляв, співбесіда показала: цих монстрів на кілометр не можна підпускати до дітей. Саме їх і знімали 28 лютого в дитсадку у Боярці.

Але до фільму потрапило лише по кілька фраз кожної дівчини. Телевізійники таки припустилися прикрої помилки, віддавши завідувачій дитсадком диск з робочими зйомками — адже там є не лише пасторальні картинки (дітки їдять, вдягаються, ліплять з пластиліну, танцюють і таке інше), а й повні інтерв'ю студенток. Усі вони виявилися милими дівчатами, на яких... дуже жорстко і вміло тиснули. Уявіть собі: вихованку коледжу (фактично — дитину) саджають перед камерою, направляють їй в обличчя пучок світла, а потім дві стріляні тітки (журналіст і «психолог») починають... справжній гестапівський допит. Не вірите? А ось вам розшифрований текст розмови. Вважаю, що її обов'язково треба дати не лише повністю, а й мовою оригіналу. Мої — коментарі та розділові знаки. Отже...

— Чо тобою двигало, чтобы ты пошла в педвуз? У тебя амбиции лидера, амбиции актрисы. Воспитатель — это тот человек, который вытирает детям попы, подтирает носы...

— Нет. Для этого на самом деле надо иметь талант. Это творчество.

— Какое? Это надо иметь терпение!

— Творчество!

— Терпение!!!

— Творчество!!!

— Детей тошнит, они могут укакать, упиться, их надо потереть, переодеть...

— Переодену. И поготру, если надо будет.

— Если надо будет... А если не надо будет, то с этим справится нянечка?

— Конечно. Это же в ее обязанности входит.

— А в чем твои обязанности?

— Мои обязанности — научить ребенка.

— Чему?

— Моторике рук, гидактическим играм.

— Конкретно — чем это поможет ребенку в жизни? Моторика рук — это, знаешь, ничего не приносит.

— Я должна научить дисциплине.

— Каким образом?

— Вивчити повинна. Повинна навчити эстетично-моральных качеств.

— Это пустые слова. Конкретно — чему ты их учишь?!

— Не пустые!

— Пустые абсолютно! Но вот я хочу тебе поверить. Я тебе не верю. Чему ты учишь моего ребенка, если я отведу его к тебе в детский сад?!

— Научу... (розгублено). Я до этого времени выучусь и научу.

— То, что ты жесткий человек, я вижу. А детям нужна любовь, терпение, понимание.

— У меня будет любовь до этого времени...

— А сейчас у тебя ее нет!

— Сейчас? (розгубилася ще більше). Сейчас мне надо выучиться...

— Хорошо. Но зачем тебе детский сад, эта куча геморроя, куча проблем?!

(Тут у голосі за кадром раптом з'являється якась «блатна» інтонація — слова промовляються так, наче у носі поліпи, голосні звуки гідко розтягуються. У відповідь дівчина «заводиться», починає відповідати дуже різко і з викликом).

— Геморрой — когда рожают или рогили! А у меня не будет геморроя!

— Но я же не говорю о том, что у тебя не будет геморроя. Я говорю о том, что это очень сложно — воспитывать чужих детей. Прикинь (ще одне «блатне» слівце!) — 30 человек, из которых каждый пытается тебе залезть на голову.

— (Рішуче) Пусть залезают. Я научу их. Научу тому, чему меня научат в университете!

— Но погожди. Ты ведь не позволяешь людям залазить себе на голову!

— Но это же дети!

— Ну и что?

— Но я такой же была! И мне позволяли. И лидеры у меня были воспитатели. И они могли меня научить. И я смогу.

— Каким образом?

— Я найду сюрпризные моменты. Найду занятия для лидеров. Чтобы они мне помогали.

(Зрозумівши, що дітьми, які «вилазять на голову», дівчину не залякати, «психолог» змінює тактику, повертаючись до «сопель» і «закаканих поп»).

— Смотри, если так случится, заболит нянечка, тебе не удастся отвертеться от тех обязанностей, которые не твои. От соплей, от подтирания поп. От них никуда не деться.

— Есть для этого запасная няня...

— Нет!

— Есть!

— Нет!!!

— Есть!

— Нет!!! То есть, ты категорически... Ты звезда, ты этого делать не будешь?!

— Да! (кричить у відчай). Я звезда, я этого делать не буду!!!

— Хорошо... (Із задоволенням, неначе удав, що нарешті проковтнув кролика).

«БУДЕМО ОБМИНАТИ ТЕЛЕВІЗІЙНИКІВ ДЕСЯТОЮ ДОРОГОЮ»

Як же згодилися дівчата на такі тортури? Як педагогічний коледж (а більшість жертв телевізійників — студентки педколеджу при Київському університеті імені Бориса Грінченка) ризикнув так «підставитися»? Дуже просто. Я була свідком розмови завідувачою відділом дошкільного виховання Департаменту загальної середньої та дошкільної освіти Тамари Панасюк з Наталією Гаєвською, заступник директора з соціально-гуманітарної роботи Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка.

КРИК ДУШІ

«ПРАВИЛА ЖИТТЯ», АБО
ХТО «ЗАМОВИВ» ДЕРЖАВНУ ДОШКІЛЬНУ ОСВІТУ?

Більшість з тих, хто не зміг втриматися і висловив свою думку про фільм «Дитсадок: скалічене дитинство» на форумі телеканалу СТБ, виступало або під ніками, або як анонімні гості форуму. Гадаю, не тому що бажали сховати своє справжнє ім'я, а лише через те, що такий спосіб спілкування є прийнятним в інтернет-спільнотах. Але одна людина, директор дитсадка Тамара Ільченко, вказала не лише прізвище, а й місце роботи. Мабуть, тому, що їй (на відміну від «виховательок» із закритими обличчями з фільму) нема чого приховувати... Отже, дамо їй слово:

«За 20 років існування нашої держави, мабуть, ніщо так не єднало працівників дошкільної освіти, як нещодавній перегляд програми «Правила життя» на каналі СТБ – жаклиний серіал про «реалії» життя дітей у дитячих садках, з акторами, які дуже намагалися виконати поставлені режисером завдання. На якусь мить всі зачепили біля екранів телевізора від жаху... На очах у мільйонів людей зчорнили, зганьбили, знеславили всю систему дошкільної освіти в Україні! Безперечно, ви привернули увагу до проблем дошкільця, адже їх у нас, як і в кожній галузі сьогодні, безліч. Проте чи не занадто дорогою ціною ви це зробили?

Постає чимало запитань до авторів програми, і перше з них: «ЧОМУ?»

ЧОМУ поза кадром лишилося справжнє, позитивне, різноманітне та цікаве життя дітей у дитсадку? ЧОМУ на поверхню винесено лише бруд та поодинокі факти зловживань і порушень?

ЧОМУ вихователька, яка катує дітей голкою, не відповідає за це перед прокуратурою, а виступає чесним оповідачем та головним героєм програми?

ЧОМУ пані Скрипник (одна з авторів та «героїв» фільму) так прагне потрапити саме до «жахливого» державного дитсадка, а не шукає альтернативу, маючи можливості та право вибору?

ЧОМУ журналісти мають таке упереджене ставлення до працівників дошкільної освіти?

ЧОМУ і ХТО так системно і цілеспрямовано формує негативний образ «дитячого садка» у суспільстві? Та ще тисячі тисяч ЧОМУ???

Як працювати і жити далі? Вкотре змовчати, зробити вигляд, що нічого не сталося, не обурюючись, проковтнути образи? виправдовуватись ми не будемо! Адже більшість працівників дошкільця – це скромні, освічені, виховані люди, які не звикли голосно презентувати себе чи на увесь світ кричати про існуючі проблеми. Ми вміємо працювати злагоджено й спокійно, ми навчилися виживати, ми вистіймо і цього разу!

Тамара ІЛЬЧЕНКО, Директор дошкільного навчального закладу № 679 м. Києва»

— Ми отримали листа від каналу СТБ. Мовляв, канал висловлює подяку і просить посприяти зйомкам документального фільму «Дитячі садки», — каже Наталя Сергіївна. — Для цього просять прислати двох звичайних студенток, яким телевізійники запропонують «відчути себе в ролі справжніх вихователів». Ще в листі було сказано про те, що дівчатка «зможуть розпочати педагогічну кар'єру ще в коледжі». Маса студенток хотіла взяти участь у проекті. По-перше, їх зацікавила фраза про кар'єру, по-друге... хотілося себе по телевізору побачити. В коледжі вирішили відправити на зйомки найкращих. Відібрали дівчат, які пройшли практику на «відмінно», чудово спілкуються з маляками. Врешті-решт послали трьох студенток. Я ще перетелефонувала на СТБ, чи можна відправити трьох замість двох. Вони дозволили. Коли ми телефонували щодо умов, нам сказали: все дуже просто. Треба взяти лише змінне взуття. А на зйомках дівчат піддадуть нескладним психологічним тестам. Знали б ми, в що це вилеється...

У голосі жінки відчувається гіркота. «Ви бачили фільм?» — запитусь в неї Тамара Вікторівна.

— Так, це жахливо. Так брутально обійтись з дітьми! Телевізійники покромсали ці інтерв'ю. Дівчата повернулися зі зйомок у шоці. Перед інтерв'ю їх спеціально накручували («Ти тупа, ти ні на що не здатна!»), аби вивести їх з себе, щоб вони лягнули щось не те. Коли я про це дізналася, не можу передати, що відчувала... Зрештою, бідні дівчата мене ще й заспокоювали: мовляв, нічого, всяке в житті трапляється... Знаєте, у нас був попередній досвід співпраці з каналом «1+1». Тоді все було чудово. Ось ми і відгукнулися на пропозицію СТБ. Наївні! Не знали, що люди бувають такими непорядними. Тепер, мабуть, будемо обминати телевізійників десятою дорогою.

— Що змусило канал СТБ стати «експертами» дошкільної освіти? — запитусь заступник міністра освіти і науки, молоді та спорту Борис Жебровський. І відповідає. — Все дуже просто. Вочевидь, сміливі кроки уряду в реформуванні саме цієї найголовнішої ланки освіти. 1500 делегатів першого Всеукраїнського з'їзду працівників дошкільної освіти, який проведено в листопаді 2010 року одноставно підтримали ці кроки. А вони певно є більш професійними у в своїй справі, ніж «маски» авторів передачі «Правила життя».

Володимир Кметик, режисер, автор відомого мультфільму «Лис Микита», президент телекомпанії «Маятко» — людина для освіти, тим більше, для дошкільної, не стороння. «Сучасна освіта, відповідаючи духові часу, намагається бути максимально відкритою, — сказав він. — Але хотілося б те саме бачити від журналістів. На жаль, у фільмі про дитсадки виробництва каналу СТБ ми цього не побачили».

...Мені здається, що телевізійники не ставили перед собою глобального завдання — знищити дошкільну освіту. Навіщо? Думаю, надія програми була простою, як дошка: взяти щось таке, що кровно торкається кожного з нас (малюки, харчування, секс, тощо — годиться будь-яка життєво важлива тема), а потім зіпшити «страшилку», щоб глядача пробрало до кісток. Та після виходу фільму на екран почали з'являтися і статті, в яких проголошується «кінець дошкільної освіти». Полювання на відьом почалося?

P.S. Редакція газети «Освіта України» як офіційний орган Міністерства освіти і науки, молоді та спорту звертається до керівництва телеканалу СТБ з проханням повідомити про істинні мотиви і мету фільму «Дитсадок: скалічене дитинство» та пояснити широкому загалу освітан і зокрема дошкільним педагогам своє ставлення до них.

Людмила ЗАГЛАДА, «Освіта України»

«ЦЕ ВИТВІР ЛЮДЕЙ ЗІ СЛІПИМ СЕРЦЕМ»

Борис ЖЕБРОВСЬКИЙ,
заступник міністра освіти і науки, молоді та спорту

— Міністерство, проголошуючи реформи в освіті, почало з дошкільної освіти, і це головний напрям освітніх реформ у всьому світі. Ми не маємо права робити наших дітей заручниками тих, хто не хоче розвитку України, не хоче, щоб наші люди були конкурентоспроможними. Тому продовжуємо роботу в цьому напрямі. Це не просто, звичайно, є недоліки. Ми їх бачимо, знаємо, як розв'язувати проблеми. Основне — ми довіряємо як сивочолим вчителям, так і молодим садівникам (як називала вихователюк дитсадків Софія Русова. Їх любов, відданість дітям — приклад для всіх інших професій. Не бачити це можуть лише люди зі сліпим серцем і скаліченою душею. Такі телевізійні «твори» зайвий раз підтверджують, що, на жаль, в Україні є сили, які не хочуть бачити її самодостатньою, сильною і привабливою для людського життя. Ми дуже уважні до конструктивної критики, ще раз вклоняємось тисячам працівників дошкільної освіти і надалі будемо робити все, щоб їхня праця мала більш гідну оцінку і разом з ними творити нову дошкільну освіту України.

В ТЕМУ

ЩОБ УСІ БОЯЛИСЬ

У 2006 році в Росії зняли документальний фільм під назвою «Дідівщина в школі». Фільм, показаний на Першому каналі, викликав у глядачів шок. У Москві, Санкт-Петербурзі, Іркутську... всюди продемонстрували знущання, побиття, відбирання грошей у молодших школярів старшими. І що не накоїли б діти, вони лишаться непокараними. Закон — поблажливий, самосуд — неприпустимий. А відповідальність у фільмі «звалили» на вчителів, яких немає в тих місцях, де відбуваються знущання. Для глядачів стрічка хоча і була шокуючою, але не стала одкровенням, адже про «дідівщину» чули всі, проте не всі бачили її на власні очі. Не відкидаючи проблеми, втім, багато з них таки назвало фільм занадто «роздутим». Найпрактичніше побачене пояснив один з глядачів ось так: «Щодо фільму, то знову понавитягували тільки погане і страшне... Це все одно що з історії людства взяти лише війни та епідемії — після перегляду такого фільму складеться враження, що все погано і навкруги війна. Типова схема будь-якої пропаганди».

СЛІДАМИ РЕАЛЬНИХ ПОДІЙ

У квітні 1999 року в американській школі «Колумбайн» сталося одне з найбільш масових убивств у навчальних закладах. Учні старших класів Ерік Харріс і Ділан Кліборд відкрили вогонь по школярах і шкільному персоналу, було поранено тридцять сім чоловік, тринадцять з яких загинули. Трагедія набула широкого резонансу і викликала шалені суперечки про необхідність посилення контролю над вогнепальною зброєю. В центрі обговорень також опинилися питання шкільних групових конфліктів, молодіжних субкультур. А за реальними подіями згодом було знято кілька стрічок. Серед них — документальний фільм «Слон», що приніс авторів «Золоту пальмову гілку» на 56-му Канському кінофестивалі. Критики оцінили картину позитивно, а її цінність у тому, що режисер не намагався нав'язати глядачеві «повчання». Просто показав усе, як було, дозволивши робити висновки самим.

ЗЙОМКИ
НУ ДУЖЕ «РЕАЛІТІ»

У вік комп'ютерних технологій стежити можна будь за ким. І дізнатися правду також. У світі стало практикою потайки записувати на камеру поведінки домашніх нянь з дітьми. Справді, є кадри, які просто приголомшують: «фрекен-бок» трясє дитиною, мов яблунькою з дозрілими плодами, ось відштовхує кількарічного малюка від себе ногами, чи навіть зв'язує, змушуючи їсти. Ми розуміємо, що це не постановка, а відбувалося насправді. Батьки викладають в інтернет ролики з брутальною поведінкою няньок, щоб застерегти інших. У таких «міні-фільмах», нічого не змінено за «задумом режисера» — все правдиво і без цензури.

